

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Bakı İdarəetmə və Texnologiya Kolleci

“Kommersiya işi”

fənninin

PROQRAMI

040410 - “Bələdiyyə təsərrüfatının təşkili”

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Bakı
İdarəetmə və Texnologiya Kollecinin Metodiki
şurasının 15 sentyabr 2017-ci il tarixli iclasının
qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

(Protokol № 1)

Bakı 2017

Tərtib etdi:

Bakı İdarəetmə və Texnologiya
Kollecinin ixtisas müəllimi

Abdulova Gülnarə Fazil

Redaktor:

Bakı İdarəetmə və Texnologiya
Kollecinin ixtisas müəllimi

Nuiyeva Nabad Məhrəddin

Rəy verənlər:

Bakı İdarəetmə və Texnologiya
Kollecinin ixtisas müəllimi

1.Məmmədrzayev Məmmədəli
Məmmədsaleh

ADU-nun Fəlsəfə və ictimai elmlər
kafedrasının baş müəllimi

2.Yusifova Kəmalə Xəlil

İZAHAT VƏRƏQİ

Fənnin tədrisinə ayrılan saatların miqdarı - 60 saat

Yeni iqtisadi sistemə keçmiş öz iqtisadiyyatını inkişaf etdirmək üçün bazar iqtisadiyyatı prinsiplərindən səmərəli istifadə Azərbaycan Respublikası qarşısında duran mühüm məsələdir. Lakin hər bir təsərrüfat sahəsi digər sahələrlə qarşılıqlı surətdə inkişaf etdirilməlidir. Ticarət xalq təsərrüfatının mühüm sahələrindən biri olmaqla, bu sahələr arasında iqtisadi və sosial əlaqələrin inkişaf etdirilməsində, maliyyə vəziyyətinin yaxşılaşmasında, kommertiya fəaliyyətinin genişləndirilməsində və təkmilləşdirilməsində aparıcı sahələrdən biri hesab edilir və yeni təsərrüfat quruculuğu sistemində hər bir şəxsin fəaliyyətində sərbəst subyektə çevirir. Bu işə cəmiyyət üzvlərini daha fəal və çevik olmağa sövq edir.

Bu baxımdan "Kommertiya işi" fənninin tədris olunması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Fənnin tədrisi "Bələdiyyə təsərrüfatının təşkili" ixtisasında tədris olunur. Proqramın mövzuları tələbələrə kommertiyanın məzmununu, məqsədini və kommertiyanın vəzifələrini, Azərbaycanda kommertiya fəaliyyətinin inkişafını, müasir dövrdə kommertiya işinin inkişafının rolu və vəzifələrini, topdansatış ticarətin təşkilini, topdan ticarətin funksiyalarını, pərakəndə ticarətin təşkilini, pərakəndə ticarət müəssisə və təşkilatlarının funksiyalarını və s. izah edir.

MÖVZULAR ÜZRƏ SAATLARIN PAYLANMASI

№	Mövzuların adları	Mühazirə	Seminar
1.	Kommersiya işinin mahiyyəti və məzmunu	2	2
2.	ommersiya hesablaşmalarının forma və metodları	2	2
3.	Topdansatış ticarətin təşkili üzrə kommersiya fəaliyyəti	2	2
4.	Pərakəndə ticarətin təşkili üzrə kommersiya fəaliyyəti	2	2
5.	Kommersiya fəaliyyətində etika və psixologiya	2	2
6.	Anbarlarda və mağazalarda çeşidin formalaşması və mal ehtiyatlarının idarə edilməsi	2	2
7.	Kommersiya fəaliyyət sferası	2	2
8.	Kommersiya fəaliyyətində reklam	2	2
9.	Marketinq kommersiya fəaliyyətinin metodoloji əsası kimi	2	2
10.	Kommersiya fəaliyyətinin infrastrukturunu	2	2
11.	Bazar iqtisadiyyatında françayuzinq	2	2
12.	Lizinq əməliyyatlarının təşkili və xüsusiyyətləri	2	2
13.	Kommersiya fəaliyyətində rəqabət mexanizmi	2	2
14.	Kommersiya və sahibkarlıq	2	2
15.	Beynəlxalq ticarətin dünya iqtisadiyyatında rolu və əhəmiyyəti	2	2
Cəmi: 60 saat			

MÖVZULAR VƏ ONLARIN İZAHİ

Mövzu 1. Kommersiya işinin mahiyyəti və məzmunu – 4 saat

Kommersiya anlayışı. Kommersiyanın məzmunu. Kommersiyanın məqsədi. Kommersiyanın vəzifələri. Azərbaycanda kommersiya fəaliyyətinin inkişafı. Müasir dövrdə kommersiya işinin inkişafının rolu və vəzifələri

Mövzu 2. Kommersiya hesablaşmalarının forma və metodları – 4 saat

Hesablaşmaların nəğd forması. Hesablaşmaların nəqdsiz forması. Hesablaşmaların akkreditiv forması. Ödəniş tapşırıqları üzrə hesablaşmalar. Çeklə hesablaşmalar. Rıanlı ödənişlər əsasında hesablaşmalar. Veksellərdən istifadə etməklə aparılan hesablaşmalar. Bankda hesabların açılması qaydası. Xarici valyuta ilə hesablaşmalar.

Mövzu 3. Topdansatış ticarətin təşkili üzrə kommersiya fəaliyyəti – 4 saat

Topdansatış ticarətin təşkili. Topdan ticarətin funksiyaları. Topdan ticarət ilə pərakəndə ticarət arasında əlaqələrin təşkili. Topdan mal alışı və satışının əhəmiyyəti. Onun təşkili prinsipləri. Topdan mal alışının formaları. Anbar və tranzit forması haqqında. Topdan mal alışı və satışında uçot və nəzarətin təşkili.

Mövzu 4. Pərakəndə ticarətin təşkili üzrə kommersiya fəaliyyəti – 4 saat

Pərakəndə ticarətin təşkili. Pərakəndə ticarət müəssisə və təşkilatlarının funksiyaları. Malların pərakəndə ticarət müəssisələrinə gətirilməsi üzrə sifarişlərin hazırlanması. Mal satışı ilə mal daşınması arasında funksional əlaqə. Pərakəndə satışın əsas mərhələləri. Pərakəndə ticarətdə əmtəə satışının əsas metodları.

Mövzu 5. Kommersiya fəaliyyətində etika və psixologiya – 4 saat

Etika və psixologiya haqqında fikirlər. Sivil sahibkara və kommersanta məxsus xüsusiyyətlər. Kommersant etiketi haqqında. Kommersiya işinə olan fərdi və peşəkar tələblər. İşgüzar danışıqların təşkili və aparılması. Kommersiya işində işgüzar məktublar. Kommersiya riski və onun azaldılması yolları.

Mövzu 6. Anbarlarda və mağazalarda çeşidin formalaşması və mal ehtiyatlarının idarə edilməsi – 4 saat

Mal çeşidinin formalaşdırılması haqqında. Mal çeşidinin növləri. Topdan ticarət müəssisələrində mal çeşidinin formalaşdırılması və tənzimlənməsi. Pərakəndə ticarət

müəssisələrində ticarət çeşidinin formalaşmasının əsas amilləri. Mağazalarda əmtəə çeşidinin seçilməsi və müəyyən edilməsi prinsipləri.

Mövzu 7. Kommersiya fəaliyyət sferası – 4 saat

Kommersiya fəaliyyət sferası haqqında. Kommersiya fəaliyyətində mal göndərənlər. Kommersiya fəaliyyətində mal alışı. Kommersiya işinin təşkilində müqavilələr anlayışı. Kommersiya müqavilələrinin quruluşu və məzmunu.

Mövzu 8. Kommersiya fəaliyyətində reklam – 4 saat

Pərakəndə ticarətdə reklamın təşkili. Reklam anlayışı. Reklamın mahiyyəti və vəzifələri. Ticarət reklamının vəzifələri və vəsələri. Reklamın müxtəlif məlumat və təbliğət üsulları. Xaricdə reklam biznesinin inkişaf etdirilməsinin əsas istiqamətləri. Vitrinlər reklam vasitəsi kimi.

Mövzu 9. Marketing kommersiya fəaliyyətinin metodoloji əsası kimi-4 saat

Marketing fəaliyyətinin təşkili. Marketing əlaqələrinin əsas vasitələri. Marketing əlaqələri sistemində reklam. Kommersiya təbliğati. Satışın həvəsləndirilməsi. Şəxsi satış. Kommersiya fəaliyyətində marketingin taktikası və strategiyası.

Mövzu 10. Kommersiya fəaliyyətinin infrastrukturu – 4 saat

Birja ticarətinin təşkili. Birja ticarətinin mahiyyəti. Birja sövdələşmələrinin növləri. Topdan yarmarkalar və əmtəələrin alınmasında onların rolu. Topdan yarmarkaların əhəmiyyəti və növləri. Auksionların təşkilati formaları. Auksionun keçirilməsi qaydası. Tenderlərin keçirilməsinin təşkili.

Mövzu 11. Bazar iqtisadiyyatında françayuzinq – 4 saat

Françayuzinqin mahiyyəti və onun inkişaf tarixi. Françayuzinqin növləri. Françayuzinqin hüquqi nizamlanması. Françayuzinqin inkişafının iqtisadi əsasları.

Mövzu 12. Lizing əməliyyatlarının təşkili və xüsusiyyətləri – 4 saat

Lizingin mahiyyəti. Lizingin formaları. Daxili lizing və beynəlxalq lizing. Lizingin tipləri. Lizingin növləri. Lizing müqaviləsinin bağlanması və icrası qaydaları. Lizingin iqtisadi əsasları.

Mövzu 13. Kommersiya fəaliyyətində rəqabət mexanizmi – 4 saat

Kommersiya fəaliyyətində rəqabətin təşkili. Kommersiya fəaliyyətində rəqabətin əhəmiyyəti. Bazar iqtisadiyyatının inkişafında rəqabətin mahiyyəti. Rəqabətin əsas formaları. Sahədaxili və sahələrarası rəqabət.

Mövzu 14. Kommersiya və sahibkarlıq – 4 saat

Sahibkarlığın iqtisadi mahiyyəti. Sahibkarlıq fəaliyyətinin növləri. İstehsal sahibkarlığı. Kommersiya sahibkarlığı. Maliyyə sahibkarlığı. Kiçik və orta sahibkarlığın inkişafında dövlətin dəstəyi və rolu.

Mövzu 15. Beynəlxalq ticarətin dünya iqtisadiyyatında rolu və əhəmiyyəti – 4 saat

Beynəlxalq ticarətin təşkili. Beynəlxalq ticarəti şərtləndirən amillər. Dünya ölkələri arasında beynəlxalq ticarətin rolu. Xarici ticarətin tənzimlənməsində Azərbaycanın siyasəti. Azərbaycanın dünya iqtisadiyyatında və beynəlxalq ticarətdə rolu. Azərbaycanın MDB ölkələri ilə ticarəti. İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə beynəlxalq ticarət.

ƏDƏBİYYAT

1. T. Məmmədov - Ticarətin təşkili və texnologiyası. Bakı 2006;
2. E.Hüseynov, F. Hacıyev - İstehlakçı biliklərin əsasları. Bakı, 2009;
3. L.A.Mitinov, Y.İ.Narmenko - Ərzaq malları ticarətinin təşkili. Bakı, 2004;
4. T.C.Məmmədov, M.Q.Məmmədov, Ə.Ə.Əkbərov - Ərzaq malları ticarətinin təşkili. Bakı 2000;
5. M.Ağamalıyev, M.Məmmədrzayev - Kommersiya fəaliyyətinin təşkili. Bakı, 2009;
6. T.C.Vəliyev, H.M. Məmmədov - İqtisadiyyat. Bakı, 2000;
7. İqtisadi nəzəriyyə - Dərslik. Bakı, 2001.

**Bakı İdarəetmə və Texnologiya Kollecinin
ixtisas müəllimi Abdulova Gülnarə Fazil qızının
“Bələdiyyə təsərrüfatının təşkili” ixtisasında
tədris olunan “Kommersiya işi” fənnindən
hazırladığı proqrama**

RƏY

Müasir dövrdə kommersiya fəaliyyətinin geniş vüsət aldığı və bu fəaliyyət üçün münbit şəraitin mövcud olduğu bir dövrdə “Kommersiya işi” fənninin bir sahə kimi öyrənilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Kommersiya fəaliyyətinin hüquqi nizamlanması, ona dövlət dəstəyi və s. mövzuların öyrənilməsi nəzərdə tutulub. Mövzularda əsasən kommersiyanın formaları, bazar münasibətləri, innovasiyalar, menecment, idarəetmə orqanlarının vəzifə və səlahiyyətləri, marketinq əlaqələri, korporativ idarəetmənin əsasları, etika və psixologiya, risklər, infrastrukturun yaranması, ticarət ortaqlığı, sahibkarlığın maliyyə vəziyyəti və mexanizmi, franşayzinqin mahiyyəti, hərrac, birjalarda ticarət əməliyyatları, lizinqlərin təşkili və iqtisadi xüsusiyyətləri, reklam, informasiya işinin təşkili, biznes-planının mahiyyəti və rolu, respublikada sahibkarlığın gələcək inkişafı mövzuları ilə əhatə olunmuşdur.

Bu proqram “Bələdiyyə təsərrüfatının təşkili” ixtisasında tədris olunan “Kommersiya işi” fənni üzrə kadr hazırlığı üçün nəzərdə tutulmuşdur.

**Bakı İdarəetmə və Texnologiya
Kollecinin ixtisas müəllimi:**

Məmmədrzayev Məmmədali

**Bakı İdarəetmə və Texnologiya Kollecinin
ixtisas müəllimi Abdulova Gülnarə Fazil qızının
“Bələdiyyə təsərrüfatının təşkili” ixtisasında
tədris olunan “Kommersiya işi” fənnindən
hazırladığı proqrama**

RƏY

Gülnarə Abdulovanın tərtib etdiyi proqram təhsil konsepsiyasına uyğun hazırlanmışdır və onun üzərində işləyərkən müəllif mövcud təlimat və metodiki göstərişləri əldə rəhbər tutmuş, proqramı müasirliklə əlaqələndirməyə çalışmışdır. Müəllifin bu işin öhdəsindən uğurla gəldiyini söyləmək olar. Proqram orta ixtisas təhsili müəssisələrində mütəxəssis hazırlığı üçün nəzərdə tutulmuşdur və 60 saat həcmindədir. Bazar iqtisadiyyatına keçid şəraitində kommersiya işinin yeni vüsət alması, tənzimlənən sovet iqtisadi sistemindən azad və rəqabətə əsaslanan çoxukladlı bazar metodlarına keçid zamanı rəngarəng kommersiya strukturlarının meydana çıxması müasirliklə səsleşən yeni fənn proqramının olmasını tələb edirdi. Müəllif Gülnarə Abdulovanın hazırladığı proqramın işlənilməsi zəruriyyəti də elə bu səbəbdən irəli gəlmişdir. Yaşadığımız çağdaş və qloballaşan dünyamızda həyatın elə bir sahəsi yoxdur ki, kommersiya işi bu və ya digər dərəcədə həmin sahədə müəyyən bir rol oynamasın. Müəllif proqram üzərində işləyərkən öyrənilməsi zəruri olan mövzuları dövlət standartlarına və müasir dövrün tələblərinə uyğun seçə bilmiş və lazımi ardıcılığı gözləyə bilmişdir. Ona görə də hesab edirik ki, hazırlanmış proqram kommersiya işi sahəsində yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanmasında böyük əhəmiyyətə malik olacaqdır. Proqram qarşıya qoyulmuş bütün tələbləri ödəyir, aydın və səlis bir dillə yazılmışdır və tərtibatına heç bir ciddi iradımız yoxdur. Yuxarıda sadalananları əsas götürərək proqramı qənaətbəxş sayır və nəşrini məqsədəuyğun hesab edirəm.